

Gramatika príbehu v rozprávaní detí predškolského veku

Svetlana Kapalková – Monika Nemcová

Katedra logopédie, Pedagogická fakulta, Univerzita Komenského, Bratislava

kapalkova@fedu.uniba.sk

nemcova70@uniba.sk

Kľúčové slová: naratívna schopnosť, dieťa v predškolskom veku, nástroj LITMUS MAIN, makroštruktúra, gramatika príbehu

Key words: narrative skill, pre-school aged child, LITMUS MAIN instrument, macrostructure, story grammar

Úvod

Vývin reči prebieha kontinuálne počas celého života jedinca. Najdynamickejší vývin jeho jazykových schopností však pozorujeme v ranom a predškolskom veku. Vo veku od 3 do 6 rokov dieťa začína ucelenejšie vyjadrovať udalosti, objavujú sa prvé dekontextové monológy, v ktorých sa dieťa viacerými výpoveďami vyjadruje k jednej téme (Owens, 2016). V rámci detského monológu sa vývinom vnútorne postupne zdokonaľuje nadväznosť a pokračovanie v tom, čo už povedalo dieťa samo pred chvíľou (Lahey, 1988). Zároveň svoje rozprávanie postupne začína prispôsobovať aj navonok komunikačnému partnerovi, ktorý dieťa počúva. Spoločne zdieľaná informácia medzi dieťaťom a komunikačným partnerom výrazne ovplyvňuje detailnosť detského rozprávania (Gagarina et al., 2019). Konkrétne zdieľaná perspektíva toho, čo dieťa a komunikačný partner vidia, počujú alebo zažili či poznajú, vedie k častejšiemu vypúšťaniu, verbálnemu nevyjadreniu – elipse informácie vo výpovedi. V zásade však vždy platí, že čím je dieťa staršie, tým viac dokáže odhadnúť a reflektovať úroveň tohto poznania o téme u svojho komunikačného partnera a prispôbiť sa tejto situácii tak, aby rozprávanie bolo pre iných zrozumiteľné a zaujímavé.

Naratívum¹ je teda zrkadlo, ktoré odráža viacero dôležitých informácií o dieťati a jeho vývinových schopnostiach, ale aj o jeho osobnosti. Výstižne to pripomína McCabeová (1997) v charakteristike detského naratíva ako jazykovej križovatke kultúry, kognície a emócií dieťaťa, kde zároveň rozprávanie príbehu plní dvojsmernú funkciu: na jednej strane sebareprezentáciu dieťaťa v reálnom svete a na strane druhej sebavnímanie dieťaťa v spoločnosti. Detské naratíva preto môžeme skúmať a posudzovať cez objektív rôznych vedných disciplín, kde si môžeme všimnúť rôzne premenné participujúce v detskom rozprávaní príbehov. V tejto štúdiu by sme sa chceli zamerať len na jednu konkrétnu premennú, ktorou je mentálna os detského rozprávania príbehu. Mentálna kostra, respektíve kognitívna schéma je všeobecne daný počet vyjadrených jednotiek, ktoré, ak ich dieťa v rozprávaní vyjadrí, výrazne prispievajú k porozumeniu detského príbehu komunikačným partnerom. Predpokladá sa, že tieto komponenty predstavujú zovšeobecnenie kognitívnej schémy, a preto je možné ich identifikovať v akomkoľvek naratíve dieťaťa. Často sa jednotky gramatiky príbehu uvádzajú aj ako makroštruktúrne komponenty a gramatika príbehu sa často označuje aj ako makroštruktúra príbehu. Definovanie vnútornej gramatiky príbehu ako mentálnej schémy po prvýkrát ucelene uviedli vo svojej práci Stein a Glenn (1978). V práci vychádzajú predovšetkým z dvoch základných predpokladov. Prvým je skutočnosť, že príbehový materiál má svoju vnútornú štruktúru, veľmi podobne ako štruktúra vety. Zároveň príbeh môže byť charakterizovaný hierarchickou sieťou kategórií a logických väzieb medzi týmito kategóriami. To, ako je príbeh organizovaný, potom do určitej miery súvisí s informáciami o týchto kategóriách. O tento model sa teoreticky opiera aj práca Natalie Gagariny a jej kolegov (Gagarina et al., 2015; Gagarina et al., 2019), ktorí vytvorili relatívne komplexný hodnotiaci nástroj, ktorým sa gramatika príbehu dá objektívne posúdiť. V ďalšej časti podrobnejšie predstavíme práve tento hodnotiaci prístup.

¹ Naratívum v texte vnímame ako synonymum označenia žánra rozprávania príbehov deťmi.

Materiál a metódy hodnotenia naratív

Hodnotenie naratívneho diskurzu je veľkou výzvou, pretože komplexnosť informácií v detskom rozprávaní je ťažké postihnúť v plnom rozsahu len jedným spôsobom hodnotenia. V rámci medzinárodného výskumného európskeho projektu COST s názvom Jazykové narušenie v multilingválnej spoločnosti: jazykové schémy a cesta k hodnoteniu² riešeného v rokoch 2009 – 2013 sa o to pokúsila pracovná skupina skúmajúca naratíva a diskurz pod vedením Natalie Gagariny a Joela Waltersa. Výsledkom sa stala pracovná verzia nástroja na hodnotenie naratív s názvom Hodnotenie naratívnych schopností pre multilingválne deti (The Multilingual Assessment Instrument for Narratives) s používanou skratkou MAIN (Gagarina et al., 2015; Gagarina et al., 2019). Nástroj na hodnotenie naratív je zároveň len jedným z viacerých výstupov projektu, pre ktoré sa používa spoločné označenie Testovanie jazykového narušenia v multilingválnych podmienkach (Language Impairment Testing in Multilingual Settings) s používanou skratkou LITMUS (Armon-Lotem – de Jong, 2015). Pracovná verzia slovenskej adaptácie nástroja MAIN bola v minulých rokoch pilotovaná na malej vzorke monolingválnych detí (Pyšná – Kapalková, 2012), následne boli skúmané i naratíva bilingválnych slovensko-anglických detí (Kapalková et al., 2016) a zároveň bola realizovaná aj kazuistika rómsko-slovenského dieťaťa (Samko – Kapalková, 2015). Pilotne sa slovenská verzia nástroja MAIN začala výskumne používať aj na hodnotenie naratív bilingválnych detí v rámci stimulácie jazykových schopností jazyka L2 u rómsko-slovenských detí (Zacharová, 2019), ako aj v rámci longitudinálneho sledovania jazykových schopností detí v priebehu prvých dvoch rokov ich zaškolenia, v rámci overovania efektivity novovytvorenej metodiky výučby slovenského jazyka (Vencelová – Kapalková, 2014). Po získaní pilotných dát a revidovaní pracovnej verzie sa v tlači nachádza konečná verzia nástroja so zapracovanými zmenami slovenskej adaptácie (Kapalková et al., 2020; Kapalková – Nemcová, 2020)³.

Obsahovo nástroj LITMUS MAIN tvoria štyri základné príbehy (Vtáčiky, Koza, Mačka, Pes) s ich rozkreslenou obrázkovou osnovou. Súčasťou nástroja je posudzovanie nielen produkcie, ale aj porozumenia tých istých hovorených príbehov. Formálne každý príbeh obsahuje 6 obrázkov spojených do sekvencie, pričom každá sekvencia sa dá zložiť a roztráhať ako lepoprelo. Všetky štyri príbehy sú takmer paralelné z pohľadu počtu zvieracích postáv v príbehu (vždy 3 postavy), gramatiky príbehu (rovnaký počet možných makroštruktúrnych komponentov, ktoré dieťa môže v jednom príbehu vyjadriť), ako aj jazykovej komplexnosti a dĺžky príbehu meranej vo vetách, slovách⁴. Metodológia elicitácie naratív použitá v našej štúdii bola založená na rozprávaní len jedného príbehu dieťaťom. Administrátor sedel vždy oproti dieťaťu, položil pred dieťa obálky, v ktorých boli zložené príbehové osnovy a poprosil dieťa, aby si jednu obálku vybralo. Po zvolení obálky následne administrátor požiadal dieťa, aby vybralo príbeh z obálky, prezrelo si ho, ale zároveň ho neukázalo administrátorovi. Dieťa si osnovu rozložilo smerom k sebe, administrátor sa pozeral len na zadnú stranu rozloženej osnovy. Po prezretí celého príbehu administrátor požiadal dieťa, aby mu daný príbeh porozprávalo čo najpodrobnejšie, čo najlepšie, lebo on ten príbeh nepozná – ešte ho nevidel. Naratíva jednotlivých detí boli nahrávané na audiozáznam a neskôr prepísané transkripčným kódovacím systémom CHILDES. Následne prebehlo skórovanie, v rámci každého príbehu boli udelené body za vyjadrenie makroštruktúrnych komponentov. Každý príbeh pozostáva z troch epizód a v každej z nich mohlo dieťa vypovedať päť makroštruktúrnych komponentov – **mentálny stav postavy ako počiatočnú udalosť, cieľ, pokus, záver a mentálny stav postavy ako reakciu**. Za každý správne vyjadrený komponent získalo dieťa 1 bod, čo tvorí súčet 15 bodov. V úvode rozprávania príbehu sa hodnotil navyše komponent **scény** (miesto a čas deja), za ktorý boli udelené 2 body, ak dieťa vyjadrilo čas aj miesto. Jeden bod bol pridelený, ak dieťa vyjadrilo buď čas, alebo

² Preložené z originálneho názvu projektu Language Impairment in a Multilingual Society: Linguistic Patterns and the Road to Assessment.

³ Podrobnejšie informácie o nástroji LITMUS MAIN sú dostupné na internete: < <http://main.leibniz-zas.de> >

⁴ Každý príbeh je zapísaný vo forme skriptu, ktorý slúži v prípade potreby odborníkovi na elicitáciu detských naratív metódou prerozprávania alebo hodnotenia len porozumenia vypočítaného príbehu (metóda modelového príbehu).

miesto. Žiadny bod sme nepridelili, ak dieťa nedokázalo vyjadriť ani jednu z týchto informácií. Z toho vyplýva, že celkový počet bodov, ktoré mohlo dieťa získať, predstavuje maximálnu hodnotu 17 bodov. V nasledujúcej tabuľke uvádzame príklad hodnotenia komponentov makroštruktúry vo vzťahu k jednotlivým epizodám v príbehu Vtáčiky.

	VTÁČIKY	KOCÚR	PES
Scéna	raz/na strome (cez deň/v parku)... 1 + 1 bod = 2 body		
MSP ako počiatočná udalosť	vtáčiky boli hladné 1 bod	kocúr uvidel/dostal chuť na vtáčikov 1 bod	pes videl, že vtáčiky sú v nebezpečí 1 bod
Cieľ	mama ich chcela nakrmiť 1 bod	kocúr chcel zožrať vtáčikov 1 bod	pes sa rozhodol/chce zachrániť/pomôcť 1 bod
Pokus	mama odletela hľadať jedlo 1 bod	kocúr liezol/ šplhal sa na strom 1 bod	pes ťahal/uhryzol kocúra za chvost 1 bod
Záver	mama priniesla červíka/jedlo 1 bod	kocúr už/ takmer chytil vtáčika 1 bod	pes odohnal kocúra preč 1 bod
MSP ako reakcia	deti už neboli hladné/boli šťastné 1 bod	deti sa báli/kričali 1 bod	pes bol hrdý/ šťastný, že zachránil vtáčiky 1 bod

Tabuľka 1 Príklad vyjadrenia komponentov makroštruktúry v príbehu Vtáčiky a spôsob ich skórovania

V našej štúdii sme sa snažili nájsť odpoveď na výskumnú otázku, či sa s narastajúcim fyzickým vekom bude štatisticky významne zvyšovať aj počet vyjadrených makroštruktúrnych komponentov v príbehu u detí vo veku 3 – 6 rokov. Zároveň nás zaujímalo, aké komponenty deti vyjadrovali najčastejšie a ktoré boli, naopak, vyjadrované deťmi zriedkavejšie.

Vzorka

Do výskumu boli zapojené monolingválne, slovensky hovoriace deti (n = 103) vo veku od 3 do 6 rokov. Išlo o skupinu intaktných, normálne sa vyvíjajúcich detí, ktoré pochádzali z rôznych oblastí Slovenska, a to z Bratislavského kraja (n = 41), Žilinského kraja (n = 25) Košického a Prešovského kraja (n = 34) a 3 deti zo vzorky žili v Trnavskom kraji. Všetky deti navštevovali materskú školu, kde najčastejšie aj prebiehalo samotné hodnotenie. Keďže naším cieľom bolo preskúmať potenciál nástroja MAIN zachytávať vývinové zmeny v oblasti makroštruktúry u detí predškolského veku, výskumnú vzorku sme rozdelili do troch vekových skupín. Prvá veková skupina pozostávala z detí vo veku od 3 do 4 rokov (n = 18), druhá veková skupina z detí medzi 4. a 5. rokom života (n = 33) a poslednú, najstaršiu skupinu tvorili deti 5- až 6-ročné (n = 52). V tabuľke 2 uvádzame charakteristiku týchto troch vekových skupín z hľadiska veku.

Veková skupina	N	Priemer	SD	Min	Max
36 – 47 mesiacov	18	42,72	4,39	37	48
48 – 59 mesiacov	33	56,52	2,69	51	60
60 – 75 mesiacov	52	67,94	4,08	61	75

Tabuľka 2 Deskriptívna štatistika troch vekových skupín z hľadiska veku, vek je uvedený v mesiacoch

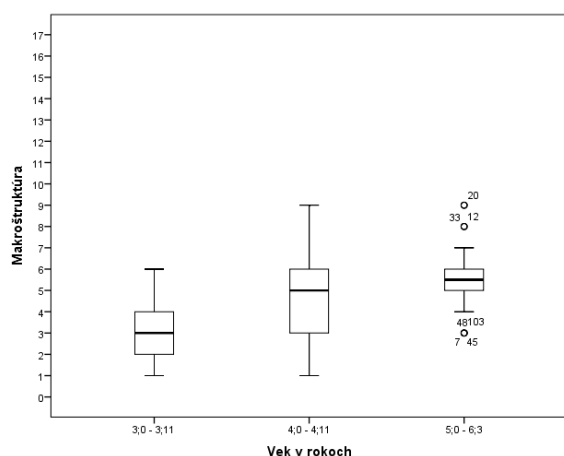
Výsledky výskumu

Cieľom štúdie bolo priniest' vývinový pohľad na gramatiku príbehu – oblasť makroštruktúry – globálnej organizácie naratív u detí v predškolskom veku. Každé dieťa zo vzorky rozprávalo len jeden zo štyroch možných príbehov nástroja MAIN, pričom výber príbehov bol randomizovaný, tak ako to odporúčajú Gagarina et al., 2012. Výsledky všetkých troch vekových skupín v oblasti makroštruktúry uvádzame v nasledujúcej tabuľke 2 a ilustrujeme v grafe 1.

Veková skupina	N	Medián	Priemer	SD	Min	Max
36 – 47 mesiacov	18	3	3,33	1,57	1	6
48 – 59 mesiacov	33	5	4,61	1,77	1	9
60 – 75 mesiacov	52	5,5	5,62	1,52	3	9

Tabuľka 3 Deskriptívna štatistika výkonov detí v oblasti počtu vyjadrených makroštruktúrnych komponentov

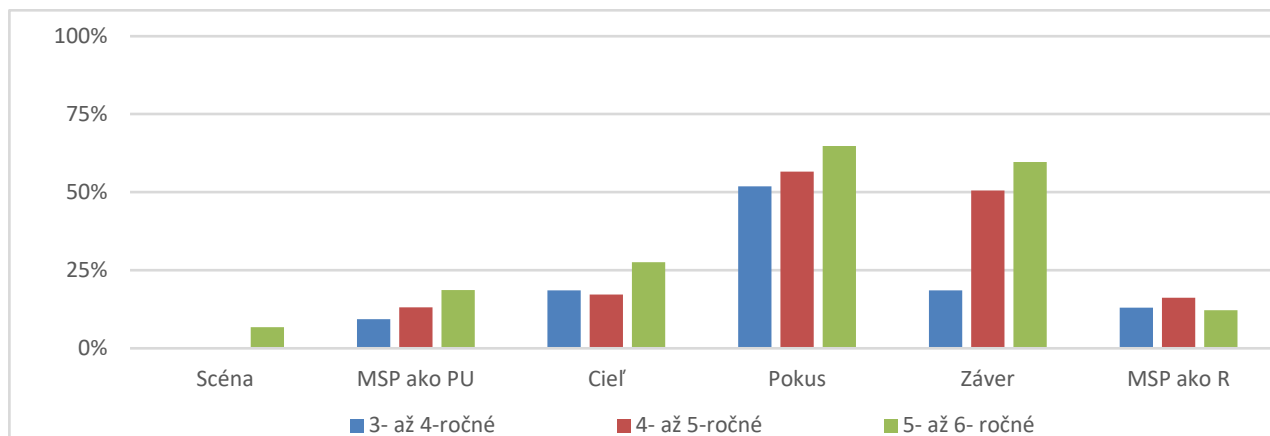
Deti vo veku 3 rokov priemerne vyjadrovali tri komponenty, v 4 rokoch štyri komponenty a v piatich rokoch 5 komponentov príbehu. Signifikantnosť tohto vývinového trendu sme sa rozhodli overiť aj štatisticky.

Graf 1 Vyjadrenie makroštruktúrnych komponentov u detí v predškolskom veku

V prvom kroku sme overili normalitu rozloženia dát. Na testovanie normality rozloženia dát sme použili Kolmogorov-Smirnovov test, ktorého výsledky preukázali, že dáta 3- až 4-ročných detí majú normálne rozloženie $D(18) = 0.915$, $p > .05$, avšak dáta 4- až 5-ročných detí $D(33) = 0.164$, $p < .05$ a dáta 5- až 6-ročných detí $D(52) = 0.170$, $p < .05$ majú non-normálne rozloženie. Z tohto dôvodu sme následne porovnávali dané skupiny detí neparametrickou štatistickou metódou, Kruskalovým-Wallisovým testom. Jeho výsledky dokazujú, že vekové skupiny sa od seba štatisticky významne líšia v danej premennej $H(3) = 20.76$, $p < .001$. Následne sme overovali Mannovým-Whitneyho U testom, či sa tri vekové skupiny detí líšia v danej premennej vzájomne medzi sebou. Ukázalo sa, že najmladšie deti (3- až 4-ročné) vyjadrili signifikantne menej makroštruktúrnych komponentov ako 4- až 5-ročné deti ($U = 177$, $r = -0,336$) a 4- až 5-ročné deti produkovali signifikantne menej komponentov makroštruktúry ako najstaršie deti medzi 5. a 6. rokom života ($U = 592$, $r = -266$). Bonferroniho korekcia preukázala, že rozdiely medzi skupinami sú signifikantné na hladine významnosti $p < .05$. Na základe týchto zistení môžeme konštatovať, že nástroj MAIN má potenciál zachytávať vývinové zmeny v oblasti makroštruktúry u detí v predškolskom veku, keďže výsledky poukazujú na fakt, že s pribúdajúcim vekom pribúda aj množstvo makroštruktúrnych komponentov, ktoré sú deti schopné vo svojich naratívach vyjadriť.

Kvantitatívne je teda zrejmé, že s narastajúcim fyzickým vekom pribúda i počet vyjadrených makroštruktúrnych komponentov v rozprávaní detí. Z pohľadu kognitívnej, ale aj jazykovej náročnosti však komponenty nie sú medzi sebou rovnocenné a už vôbec nie náhodne deťmi vyjadrované. Nasledujúci graf 2 ilustruje produkciu jednotlivých konkrétnych komponentov z pohľadu skúmaných vekových skupín.

Graf 2 Výskyt makroštruktúrnych komponentov v rozprávaní detí (scéna, MSP ako PU – mentálny stav postavy ako počiatková udalosť, cieľ, pokus, záver a MSP ako R – mentálny stav postavy ako reakcia)

Medzi najmenej náročné, už od tretieho roka prítomné a vyjadrované vo viac ako polovici skúmaných detí, aj u štvor- a päťročných detí, patrí jednoznačne vonkajší opis konania postavy v príbehu. Ide o povrchové rozprávanie o konaní postavy, ktoré označujeme ako pokus. Kognitívne dieťa opisuje, čo na obrázku vidí, a jazykovo môže byť pokus často vyjadrený len slovesom v prítomnom čase, resp. minulom čase, prípadne jednoduchou rozvitou vetou bez vyjadrenia kauzality. Nižšie uvedieme konkrétne príklady prehovorov detí z jedného príbehu Vtáčiky⁵.

Príklad vyjadrenia makroštruktúrneho komponentu **pokus**:

*DIE: *maminka šla hľadať vtáčikom papať.*

*DIE: *mama išla naloviť.*

*DIE: *pes ju (mačku/kocúra) zatiahol za chvost.*

Druhým najčastejším komponentom následne býva vyjadrený záver. Deti v rámci neho vyjadrujú ukončenie konania postavy. Opäť veľmi podobne, ako pri pokuse, nie je problematické rozprávať o deji, ktorý vidia na obrázkovej osnove. Jazykovo ho vyjadria často minulým časom a jednoduchou alebo rozvitou výpoveďou.

Príklad vyjadrenia makroštruktúrneho komponentu **záver**:

*DIE: *mačka utiekla.*

*DIE: *jedno vtáčatko chytila mačka.*

*DIE: *mama dala im (vtáčatkám) jesť.*

Oba komponenty vyjadrujú z pohľadu rozprávania príbehu dynamické okolnosti, ktoré sú pre dieťa relatívne ľahko percipovateľné, pozoruje tu zásadnú vonkajšiu fyzickú zmenu v pohybe postáv.

⁵ V príbehu Vtáčiky vystupujú tri základné postavy: vtáčia mama so svojimi deťmi (vtáčikmi), kocúr a pes. Vtáčia mama odlieta priniesť jedlo pre svoje hladné deti. Situáciu využíva kocúr, ktorý sa snaží vyliezť na strom a jedno malé vtáča zjesť. Vidí to však pes, ktorý potiahnutím kocúra za chvost bráni zjedeniu vtáčika. Nakoniec pes kocúra odoženie a vtáčia mama je späť, kŕmi svoje deti.

Presne na opačnom konci sa nachádzajú komponenty, pri ktorých je nutné opísanie východiska deja a zároveň ide o komponenty statické. Opísanie scény v zmysle vyjadrenia času a identifikácie miesta, kde sa príbeh odohráva, je jedným z najnáročnejších komponentov v tomto zmysle a len v minimálnej miere sa prejavilo aj u najstarších detí v našej vzorke.

Príklad vyjadrenia makroštruktúrneho komponentu **scéna**:

*DIE: *boli raz, jedny vtáčiky.*

*DIE: *kde bolo tam bolo za siedmimi horami dolami bol jeden strom.*

*DIE: *v druhom hniezde.*

Samostatnú kategóriu tvoria tri makroštruktúrne komponenty, ktoré vyžadujú pochopenie informácie, ktorá nemusí byť na prvý pohľad z ilustrácie zjavná a vyžaduje si hlbšie porozumenie perspektívy, prežívania, pocitov postáv. Ide o komponenty **mentálneho stavu postavy ako východiska príbehu**, definovanie **cieľa** konania postavy a **mentálny stav postavy ako reakcia**. Mentálny stav postavy je zároveň nutné jazykovo vhodne vyjadriť predovšetkým adekvátnou slovnou zásobou. Tá často reflektuje metajazykové alebo metakognitívne procesy, ktoré má dieťa pomenovať.

Záver

Gramatika príbehu ako mentálna schéma rozprávania sa s narastajúcim vekom signifikantne zlepšuje. Trojročné deti dokážu vyjadriť len minimum komponentov príbehu, najčastejšie ide o vyjadrenie pokusu a záveru. V rámci našej vzorky sa jednoznačne ako najťažší komponent javilo vyjadrenie času a priestoru v príbehu. Podobné výsledky frekvencie vyjadrovania komponentov boli publikované aj u 5- až 6-ročných slovensko-anglicky hovoriacich detí predškolského veku (Kapalková et al., 2016). Rovnaká náročnosť a postupnosť vo vyjadrovaní komponentov v rámci nástroja LITMUS MAIN sa paralelne u týchto detí ukázala pri rozprávaní tak v slovenskom, ako i anglickom jazyku.

Vzhľadom na dôležitosť a komplexnosť naratívnej schopnosti detí v rámci celkového vývinu dieťaťa je veľmi žiaduce v praxi dokázať objektívne posúdiť ich úroveň. Nástroj LITMUS MAIN je preto veľmi vítanou možnosťou, ktorá sa dá využiť v bežnej logopedickej, psychologickej, ale i pedagogickej praxi. Možnosti používania nie sú obmedzené, ale vzhľadom na zatiaľ neexistujúce psychometrické vlastnosti tohto nástroja sa odporúča využívať nástroj zatiaľ kvalitatívne, respektíve v rámci rôznych výskumných projektov (Gagarina et al., 2019).

Literatúra:

- ARMON-LOTEM, Sh. – DE JONG, J. (2015): Introduction. In: Sh. Armon-Lotem – J. de Jong – N. Meir (eds.): *Assessing multilingual children: Disentangling Bilingualism from Language Impairment*. Bristol: Multilingual Matters, s. 1–22.
- GAGARINA, N. – KLOP, D. – KUNNARI, S. – TANTELE, K. – VÄLIMAA, T. – BALČIUNIENE, I. – BOHNACKER, U. – WALTERS, J. (2015): Assessment of Narrative Abilities in Bilingual Children. In: Sh. Armon-Lotem – J. de Jong – N. Meir (eds.): *Assessing Multilingual Children: Disentangling Bilingualism from Language Impairment*. Bristol: Multilingual Matters, s. 243–276.
- GAGARINA, N. – KLOP, D. – KUNNARI, S. – TANTELE, K. – VÄLIMAA, T. – BALČIUNIENE, I. – BOHNACKER, U. – WALTERS, J. (2019): MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives. Revised version. In: *ZAS Papers in Linguistics*, 63.
- KAPALKOVÁ, S. – NEMCOVÁ, M. (2020): MAIN: Slovak version and pilot data. In: *ZAS Papers in Linguistics*, 64, s. 199–205.
- KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. – MARKOVÁ, L. – FENTON, J. (2016): Narrative abilities in early successive bilingual Slovak-English children a cross-language comparison. In: *Applied Psycholinguistics*, 37/1, s. 145–164.
- KAPALKOVÁ, S. – SLANČOVÁ, D. – NEMCOVÁ, M. (2020): The multilingual Assessment Instrument for Narratives (MAIN): Slovak version. In: *ZAS Papers in Linguistics*, 64, 199–205.

- LAHEY, M. (1988): *Language disorders and language development*. London: Collier Macmillan.
- McCABE, A. (1997): Developmental and Cross-Cultural Aspects of Children's Narration. In: M. Bamberg (ed.): *Narrative Development Six Approaches*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, s. 137–174.
- OWENS, J. R. – ROBERT, E. (2016): *Language Development: An Introduction*. 9th edition. Boston: Pearson.
- PYŠNÁ, A. – KAPALKOVÁ, S. (2012): Porovnanie hodnotenia naratívnych schopností slovensky hovoriacich detí vo veku 6 – 7 rokov metódou rozprávania a prerozprávania. In: *Jazyk a kultúra*, 3/10, s. 1–13.
- SAMKO, M. – KAPALKOVÁ, S. (2015): Analýza naratívnej schopnosti rómskeho dieťaťa v rómčine a slovenčine. In: *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 48/3-4, s. 372–384.
- STEIN, N. L. – GLENN, C. G. (1978): An analysis of story comprehension in elementary school children. In: R. Freedle (ed.): *Discourse Processing: Multidisciplinary Perspectives*. Norwood, NJ: Ablex, s. 53–120.
- VENCELOVÁ, L. – KAPALKOVÁ, S. (2014): Východiská tvorby novej inovatívnej metodiky výučby slovenského jazyka v 1. ročníku základnej školy. In: *Logopaedica*, 17/1, s. 105–117.
- ZACHAROVÁ, Z. (2019): *Naratívny formát v škole od metódy k výskumu Podpora naratívnej kompetencie v slovenskom jazyku u detí z marginalizovaného jazykového prostredia*. Bratislava: Havava.

Summary

Story Grammar in pre-school child narration

The study describes the analysis of grammar stories based on Slovak adaptation of the LITMUS MAIN instrument. The sample consists of 103 pre-school aged Slovak speaking children from 3 to 6-years old. The data statistically proved to raise of macrostructure elements production along with the age of children. The attempt and the outcome were the most often expressed by children in the story. In opposite, the setting appeared only in the oldest group of 5-years-old children.

Štúdia vznikla v rámci riešenia grantového projektu UK/191/2020 Mapovanie naratívnej schopnosti detí v predškolskom veku na základe obrázkovej osnovy.